

บทคัดย่อ

- ชื่อภาคานิพนธ์ : ภูมิหลังของประชากรชาวไทย - พุทธ ในเขตชุมชนชนบท กับ ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรณีชุมชนชนบทกับชุมชนเมือง และชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท ในจังหวัดปัตตานี
- ชื่อผู้เขียน : นายสมาน แดบาดู
- ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
- ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาวจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาภูมิหลังของประชากรชาวไทย-พุทธในเขตชุมชนชนบท กับ ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรณีชุมชนชนบทกับชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบทและชุมชนเมืองในจังหวัดปัตตานี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 255 คน ในทุกหมู่บ้านที่มีประชาชนนับถือศาสนาพุทธเกินร้อยละ 20 ในทุกตำบลของอำเภอเมือง อำเภอยะหริ่ง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอหนองจิกและอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี เพื่อทราบว่าคุณลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนดังกล่าวเป็นระบบเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์ และ/หรือ ระบบเผ่าฝ่าย ภายใต้ลักษณะโครงสร้างทางสังคมดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังประชากรหรือไม่อย่างไร และศึกษาเปรียบเทียบกับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย-พุทธ ในเขตชุมชนชนบทกับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย-พุทธ ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท โดยใช้แบบสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สถิติเชิงพรรณนา คือค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา ปรากฏว่า โครงสร้างทางสังคมในชุมชนชนบทยึดถือระบบเครือญาติเป็นหลัก ระบบอุปถัมภ์เป็นด้านรอง และระบบเผ่าฝ่ายเป็นด้านเสริม และการมีภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่ส่งผลต่อลักษณะโครงสร้างทางสังคม นอกจากนี้ ลักษณะโครงสร้างทางสังคมในชุมชน เป็นไปตามองศาของการเติบโตเป็นเมือง กล่าวคือ ความเป็นเมืองยิ่งสูงขึ้น ระบบเครือญาติจะมีความสำคัญลดลง ระบบอุปถัมภ์ และระบบเผ่าฝ่าย จะเข้ามาแทนที่ สำหรับอัตราการพัฒนาก้าวไปเป็นระบบอุปถัมภ์และระบบเผ่าฝ่ายนั้น จะมีอัตรารวดเร็ว-เฉียบไว

T 129127

เหตุปัจจัยการยึดถือระบบเครือญาติเป็นหลัก เนื่องจากลักษณะสังคมในชุมชนชนบทเป็นลักษณะสังคมที่เนื้อเดียวกัน ประชาชนชาวไทย-พุทธ เป็นชุมชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ จำเป็นอาศัยเครือญาติเป็นหลัก ลักษณะทางสังคมยังมีความผูกพันกันแบบสังคมดั้งเดิม เคารพผู้อาวุโส ดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย และมีการประนีประนอมในสังคมสูง สังคมมีการเคลื่อนไหวน้อย และแนวโน้มคนที่มีการศึกษาสูงและมีรายได้สูงที่ขึ้น จะให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติน้อยลง

ข้อเสนอแนะ ความสัมพันธ์ในชุมชนชนบทยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลัก เนื่องจากจิตสำนึกของคนไทยในชนบทที่แสดงออกมาในรูป กฎเกณฑ์ ประเพณี หรือพิธีกรรมต่าง ๆ พิธีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ การไปร่วมงานศพญาติ เป็นต้น เป็นรากเง่าที่ลึกซึ้ง ควรอนุรักษ์และรักษาไว้ เพื่อเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ โดยผ่านสถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา เป็นต้น ในขณะเดียวกันการวางแผนพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชนบท รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทอย่างแท้จริง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา ในลักษณะ"ประชาสังคม" เพื่อให้ชุมชนมีความพร้อมที่จะปรับตัวในภาวะสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว